

s y p h y l a b e l g i c a

Luc Van den Briele

**Syphyla
Belgica**

eenakter

Contact met de auteur :

luc.vandenbriele@telenet.be

Personen:

Charles De Coster, schrijver (46 jaar)
 Adolf Dillens, beeldend kunstenaar (53 jaar)
 Félicien Rops, beeldend kunstenaar (40 jaar)
 Syphyla Belgica, een Brusselse lichtekooi (43 jaar)
 De moeder van Charles De Coster (83 jaar)

Decor:

Een armoedige kamer met een tafel, een ladekast (waarop een petroleumlamp staat en enkele boeken, papier en potloden liggen), een paar stoelen, een versleten sofa en een ijzeren eenpersoonsbed. Aan de wand: enkele ingelijste prenten, een oud geweer en een paar sabels. Een kapstok. Een wat slepende deur, die na opkomst van de acteurs blijft openstaan.

De eenakter speelt in de herfst van 1873.

Korte inhoud - de achtergronden van de personages:

Charles DE COSTER (1827-1879). Had een Vlaamse vader (die in 1834 overleed) en een Waalse moeder. Vooral bekend als auteur van "La légende et les aventures héroïques, joyeuses et glorieuses d'Ulenspiegel et de Lamme Goedzak au pays de Flandres et ailleurs" (eerste uitgave 1867). Een bundel liefdesbrieven "Lettres à Elisa" verscheen pas na zijn dood, voor het eerst in 1894. Brieven aan enkele andere vrouwen zijn niet gepubliceerd, maar zijn wel in een museum bewaard. Een aantal in de eenakter behandelde subthema's is op deze brieven gebaseerd. Charles De Coster was zich sterk bewust van zijn Vlaamse achtergrond. Een deel van zijn werk is gebaseerd op Vlaamse volksverhalen; een paar van zijn liefjes - o.a. de in de eenakter vermelde Marie Geoffrin uit Chimay - noemde hij Magtelt (uit de ballade van Halewijn). Overtuigd van zijn talent, leed hij onder het voortdurende gebrek aan algemene waardering. Hij bleef vrijgezel; de laatste jaren van zijn leven werd hij door allerlei - onverzorgd gebleven - lichamelijke kwalen geteisterd. Hij had een slank figuur, een weelderige hardos en een dikke snor. Hij was een dromer, met enige neiging tot melancholie. Ondanks zijn geringe financiële middelen, streefde hij er voortdurend naar om er even elegant en verzorgd uit te zien als Félicien Rops.

Adolf DILLENS (1821-1877). Boezemvriend van Charles De Coster. Nu grotendeels vergeten Vlaamse kunstschilder en graficus. Maakte illustraties voor enkele boeken van Charles De Coster. Een sterke, breedgeschouderde kerel, met volle baard en snor en een weelderige hardos. Hij was een Lamme Goedzakfiguur, een vlot fantaserende prater, een dromer ook, maar met meer realiteitszin dan Charles De Coster. Hij trouwde in 1873 (op 53-jarige leeftijd) met de 20-jarige dochter van een bakker. Hij stierf drie jaar later en liet een weduwe met driejarig zootje achter. Zijn (door de onverwachte komst van Félicien Rops wat mislukte) afscheid van het vrijgezellenleven vormt de ondergrond van de eenakter.

Félicien ROPS (1833-1898). Waals kunstschilder en graficus. Als erfgenaam van een welgesteld industrieel, kende hij geen financiële problemen. In 1856 begon hij de uitgave van het Franstalig weekblad 'Uylenspiegel', waaraan ook Charles De Coster heeft medegewerkt. Hij illustreerde een paar van De Costers boeken. Hij was een vinnig Don Juan-type met wat borstelig haar, een kleine baard en een puntige snor. Reeds in zijn tijd werd hij een "maître wallon" genoemd en was hij gehecht aan een Waalse identiteit. Toch was hij ook fier op zijn band met Vlaamse voorouders. Hij hield er van Frans te spreken met "un accent flamand"; een beetje provocerend sprak hij Charles De Coster soms aan met de vervlaamste voornaam Karel. Vanaf 1874 vormde hij een "ménage à trois" met de ongeveer 20-jarige Franse gezusters Léontine en Aurèle Duluc. Door de soms diabolisch en satirisch getinte inhoud van zijn werk werd - en wordt hij ook nu nog - een duivelskunstenaar genoemd.

Syphyla BELGICA is een gewone Brusselse lichtekooi. Ze is in 1830 geboren, maar ziet er veel jonger uit dan haar 43 jaar. In de eenakter is ze ook de symbolische Brusselse puist die de goede buurschap tussen Vlaming en Waal op een soms geniepige wijze verstoort.

De MOEDER VAN CHARLES DE COSTER (1786-1869). Ze was een eenvoudige Waalse, maar het grootste deel van haar leven in Brussel wonende, wasvrouw. Ze heeft haar zoon altijd (vooral financieel) ondersteund, maar lag ook vaak met hem overhoop, omdat hij weigerde een "normaal" beroepsleven uit te bouwen en zich bleef vastklampen aan het onzekere bestaan van een getalenteerde maar arme schrijver. Ze treedt in de eenakter op als een schim uit de dodenwereld. Alleen Charles De Coster ziet en hoort haar. De andere personages zijn zich van haar aanwezigheid niet bewust. De reacties van Charles De Coster interpreteren ze als hallucinaties of als af en toe opduikende koortsdromen.

Adolf Dillens, Syphyla Belgica en Charles De Coster komen declamerend op, de handen op elkaars schouders. Hun licht benevelde stemmen zijn al te horen van voor de deur opengaaf.

Samen:

Heer Halewijn, die zong een liedekijn.
En al wie het hoorde, wou bij hem zijn.
Een meisje van Brussel, een meisje van Gent,
van Brussel en Gent, op zoek naar een vent.

Terwijl ze binnenkomen en rond de tafel lopen, declameren ze afwisselend verder.

Adolf Dillens:

Zij ging al voor haar vader staan.

Charles De Coster:

Zij ging al voor haar moeder staan.

Adolf Dillens:

Zij ging al voor haar zuster staan.

Charles De Coster:

Zij ging al voor haar broeder staan.

Syphyla Belgica:

Och vader, och moeder, och zuster, och broeder,
mag ik naar Halewijn gaan?

Adolf Dillens:

Och neen, mijn dochter, neen.

Charles De Coster:

Och neen, mijn zuster, neen.

Adolf Dillens:

Die derwaarts gaan,

Charles De Coster:

Die keren nooit meer weer.

Syphyla Belgica:

En toch wil en zal ik gaan.

Adolf Dillens:

Zij ging dan naar haar vaders stal
en koos daar het beste ros van al.

Syphyla Belgica springt op Dillens' rug. Dillens hinnikt en draaft rond de tafel. De Coster klautert op de tafel en declameert met brede gebaren.

Charles De Coster:

Als zij in 't midden van het bos mocht zijn,
 daar vond zij de mooi geklede heer Halewijn.
 Gegroet, zei hij, gegroet, gij schone maagd,
 Met lekker lang en zonneglanzende haar,
 met handen zacht en voeten klein,
 met lippen zoet en heerlijk fijn,
 en overvol met warme vrouwengloed,
 met rood en bruisend maagdenbloed.

Dillens hinnikt verschrikt.

Charles De Coster:

Toen zag ze 't kale galgenveld,
 en de bleke lijken van niet één,
 maar van wel zeven jonge vrouwen.

Dillens hinnikt verschrikt.

Charles De Coster:

Heer Halewijn, hij lachte wreed. Hehehehehehehe. En hij zei:
 Omdat gij Magtelt zijt en van alle maagden ook de schoonste zijt,
 daarom verleen ik u een gunst. Ik laat u de keus
 van galg en bijl, van het korte of het lange mes.
 Zeg maar welke dood u kiest.

Dillens hinnikt verschrikt.

Syphyla Belgica:

(terwijl ze Dillens naar de wand leidt en daar een van de sabels neemt)

Heer Halewijn, ik kies het lange mes, het blank-en-scherpe zwaard.
 Maar trek toch eerst uw mooie jasje uit,
 want maagdenbloed, dat gutst en spreidt
 zo ver en breed, zo ver en breed.

De Coster springt van de tafel, trekt zijn jas uit, maar Syphyla Belgica sabelt hem neer. Hij wankelt en zakt door de knieën. De lichtekooi zet De Costers bolhoed op het eigen hoofd en grijpt hem bij de haren. De jas en de sabel blijven achteloos op de tafel liggen.

Charles De Coster:

(met gebroken stem) Ga naar mijn veld, ga naar mijn koren
en blaas daar op mijn horen, zo luid dat alle vrienden 't horen.

Syphyla Belgica:

(het hoofd van De Coster heen en weer schuddend)
Naar uw koren ga ik niet en op uw horen blaas ik niet.
Moordenaars raad, die volg ik niet.

Charles De Coster:

Ga dan naar de galg, schraap daar een potje zalf
en strijk dat overvloedig aan mijn rode hals.

Syphyla Belgica:

(het hoofd van De Coster heen en weer schuddend)
Naar de galg ga ik niet en op uw hals strijk ik niet.
Moordenaars raad, die volg ik niet.

Dillens hinnikt en begint weer te draven. Syphyla Belgica sleurt De Coster bij de haren mee. Intussen is Félicien Rops in de deuropening verschenen. Als de lichtekooi hem ziet, verbergt ze De Coster achter haar rug.

Félicien Rops:

En toen si was ter halver baen,
quam Halewijns vader daer gegaen
Schoon maegt, zei hij, saegt gi mijn soon niet gaen?

Syphyla Belgica:

Uw zoon, va Halewijn, die wou gaan jagen
en zich weer aan maagdenbloed misdragen.
Maar hij is dood. Zijn hoofd ligt nu op mijn schoot;
van Halewijns bloed is mijn kleed al helemaal rood.

Adolf Dillens:

(na vrolijk hinniken en met een uitnodigend gebaar naar Félicien Rops) En laat
ons nu ter burchte gaan.

Félicien Rops:

En op de horen luide blaesen gaen?

Adolf Dillens:

En drinken gaan.

Félicien Rops:

En minnen gaan? En zingen gaan? En minnezingen gaan? En zingeminnen
gaan? *(ondertussen trekt hij zijn jas uit en hangt jas en hoed aan de kapstok -
dan laat hij zich op de sofa vallen)*

Syphyla Belgica:
(tot Rops) Hoor jij bij ons?

Adolf Dillens:
Hij hoort bij ons. Hij is de grand seigneur van het Waals kasteel, de artiest van le Gai Paris, de goede vriend.

Félicien Rops:
De bijna toevallige bezoeker.

Syphyla Belgica:
Drie venten lijken me iets te veel van het goede. (*het hoofd van De Coster omhoogtrekkend*) Of is deze hier al uitgeteld? (*ze zoent hem op de ogen, laat zich dan naast Rops op de sofa vallen en trekt De Coster op haar schoot; hij kreunt en zoekt haar borsten met de mond - de moeder komt op, maar blijft in de deuropening staan*)

De moeder:
(zeer luid) Charles.

Charles De Coster verstart, schudt de lichtekooi van zich af, staat recht, trekt zijn kleren netjes, kamt zijn verwarde haar en snor met de vingers. De moeder verdwijnt.

Adolf Dillens:
Is er iets, Charles?

Félicien Rops:
Bij de Karel is er altijd iets.

Charles De Coster:
(naar de deuropening kijkend) Ze is weg.

Félicien Rops:
Hij ziet spoken. De grenzen tussen zijn en niet zijn schuiven bij hem nogal gemakkelijk in elkaar.

Charles De Coster:
Ik heb mijn moeder gezien.

Félicien Rops:
Ze is al vier jaar dood.

Adolf Dillens:
Kom Charles, zet je neer en rust wat.

Charles De Coster:
Dáár stond ze. Heb je haar roepen niet gehoord en haar verwijtende stem?

Adolf Dillens:

Het is verbeelding, Charles. *(hij duwt hem op het ijzeren bed)*

Charles De Coster:

Ze laat me niet los.

Félicien Rops:

Gij laat háár niet los.

Charles De Coster:

Ik kan het niet.

Syphyla Belgica:

Is dat geklaag gedaan? *(ze staat recht en betast het ijzeren bed, speelt even met de baard van Dillens, trekt zijn jas uit en neemt zijn hoed aan en hangt de kleren aan de kapstok)*

Félicien Rops:

En waarom werd de ballade van Halewijn hier verkracht? Wordt er iets gevierd?

Adolf Dillens:

Ja. We nemen afscheid.

Charles De Coster:

(na een verontruste blik op de deuropening) Er wordt getrouwd. Vaarwel het trieste, maar ongebonden leven van de vrijgezel.

Adolf Dillens:

Ik trouw.

Félicien Rops:

(naar Syphyla Belgica wijzend) Toch niet met deze afgelikte boterham?

Charles De Coster:

Ziet ze er oudbakken uit? Haar kruim moèt naar het einde van de zomer smaken en ruiken naar oud graan op een winterse zolder. *(naar Dillens wijzend)* Want straks begint voor hem de lente. Hij trouwt met de dochter van de bakker.

Syphyla Belgica:

(aan de hals van Dillens hangend) Trouw met mij. Wij zouden samen zeer gelukkig zijn.

Adolf Dillens:

Niet meer dan één moment.

Syphyla Belgica:

Een lang moment. Een li-en-lo-en-lu en lang moment d'amour.

Félicien Rops:

(*tot De Coster*) Met de dochter van de bakker. Dat wordt een dik besmeerde boterham voor onze Dolf.

Charles De Coster:

Ik ben razend jaloers. Razend, razend, razend jaloers. Een bloem van twintig jaar heeft hij geplukt.

Syphyla Belgica:

Twintig jaar! Dat gras is veel te groen. Alleen ik weet wat mannen nodig hebben, wat jij nodig hebt.

Adolf Dillens:

(*Syphyla Belgica van zich afduwend en de hoed van De Coster van haar hoofd trekkend*) Troost onze Charles maar, hij heeft het meer nodig dan ik. (*hij hangt de hoed van De Coster aan de kapstok en steekt de petroleumlamp aan*)

Félicien Rops:

Heeft de Karel dat scharminkel gekozen? En hoe heet die straatmadelief? Is het een Cathérine of een Céline? Een Bertha of een Clara? (*met nadruk*) Of is het de eeuwige Elisa?

Charles De Coster:

(*gepikeerd*) Zwijg. Ze heet Magtelt, zoals in de ballade van Halewijn. En zoals mijn nieuwe lief, mijn Marie de Chimay.

Félicien Rops:

(*een beetje verrast*) Nee. Heb je een nieuw lief? Weer een kind van zestien jaar?

Syphyla Belgica:

(*bij De Coster op het bed kruipend*) Chimay is ver, schatje. Ik ben dichtbij. En je lippen trillen van verlangen.

Félicien Rops:

(*tot Dillens*) Is het echt weer een kuiken van zestien?

Adolf Dillens:

Ah nee. Negentien is ze. Of twintig. Zoals die van mij.

Félicien Rops:

Ook in Chimay zal de Karel geen bruidegom worden. Maar gij trouwt dus?

Adolf Dillens:

Ja.

Félicien Rops:

Moet je niet doen.

Adolf Dillens:

Hagel en sneeuw kleuren mijn baard. En een herfstwind jaagt rillingen door mijn knoken. Voor ik helemaal oud ben, wil ik een kind.

Félicien Rops:

Kruip op je bloem tot ze zwanger is, maar ga op je achterste poten staan als er over trouwen wordt gepraat.

Charles De Coster:

Gij zijt toch ook getrouwd.

Félicien Rops:

(rechtstaand) Binnenkort ga ik scheiden. En ik ga definitief bij mijn Franse chouchoukes wonen. Alleen de Karel zal een eenzame oude vent worden. *(dichtbij het oor van Syphyla Belgica)* Hij is niet tot minnen in staat.

Syphyla Belgica:

Laat ons gerust. Je bent hier binnengevlogen als een stoorvogel. We hadden een avond van bier en leute achter de rug. Ze hebben me Halewijn leren zingen. En er was nog veel meer op komst. Tot jij kwam.

Félicien Rops:

Hehehe.

Syphyla Belgica:

Je lacht als de duivel.

Félicien Rops:

(de woorden in haar gelaat spuwend) Ik ben de duivel.

De moeder:

(vanuit de deuropening) Ja, hij is de duivel.

Charles De Coster:

(verschrikt rechtspringend, achteruit lopend terwijl hij weer zijn kleren en haren effen strijkt) Hij is een kunstenaar. Hij heeft mijn boek geïllustreerd.

De moeder:

En hij heeft je ziel besmet.

Adolf Dillens:

Kom, Charles. *(hij duwt hem weer op het bed - Rops gaat naast De Coster op het bed zitten en klopt hem bemoedigend op de schouder)*

De moeder:

(terwijl ze haar zoon met de wandelstok bedreigt en terwijl De Coster zijn gezicht steeds meer in de handen verbergt) Je lichaam was al veel eerder door de hoeren besmet. En ik heb het geweten. Vanaf de eerste dag heb ik het geweten. Moeders weten dat. Moeders voelen dat. Ze lezen het in de ogen van hun kinderen en in het trillen van hun mondhoeken.

Charles De Coster:
(*kreunend*) Moeder.

Syphyla Belgica:

(*zich naast De Coster zettend*) Ja, schat. Ik wil graag je moeder zijn. Moeder en vrouw en minnares en ook nog de moeder van al je mooie kinderen. Ik wil alles voor je zijn.

De moeder:

(*met zelfverwijt*) En aan dat slampampen heb ik onrechtstreeks meegewerkt. Mijn zuur verdiende geld heb ik hem veel te gemakkelijk gegeven. Ik heb geleefd tussen twijfel en moederliefde. (*weer met de stok dreigend*) En zo heb je de ene kans na de andere met minachting ontlopen.

Charles De Coster:

(*voor het eerst echt opstandig tegen de moeder*) Ik wilde geen stom burgermannetje worden. Ik wilde schrijver worden. En ik ben het geworden. Ik heb Uilenspiegel een ziel gegeven.

De moeder:

Geen vijftig mensen hebben dat boek gekocht.

Charles De Coster:

Je overdrijft.

Syphyla Belgica:

Ja, schat. Ik overdrijf een beetje. Uit liefde. (*ze streelt af en toe zijn haar met lippen en handen*)

Félicien Rops:

Uit hebzucht.

Adolf Dillens:

Hè, Ropsie. Ik dacht dat je meer begrip had voor dat soort meisjes.

Charles De Coster:

Heeft hij ook. Al van zo lang ik hem ken. Al van in zijn Brusselse studententijd. En omdat hij meer geld had dan ik, kon hij toen de beste duifjes in zijn kot lokken.

Félicien Rops:

Geld speelde niet altijd een rol. Al zeg ik het zelf: een mooi en met frisse geurtjes besproeid lijf...

Charles De Coster:

Dat had en heb ik ook.

De moeder:

Dat lijf. Dat lijf. Dat lijf. Dat verdomde lijf.

Félicien Rops:

Een lijf gehuld in fijn linnen en in zijde. Maar vooral de verlokkingen van het artiestenatelier hebben een rol gespeeld. Dolf zal dat ook wel weten.

Adolf Dillens:

Tja. Modelletje spelen. Het begint vaak met een behoefte aan pingping, maar soms zijn ze ook op zoek naar een beetje warmte. Naar onze warmte. (*dromerig terugdenkend aan vroegere ervaringen*) De uitgetrokken kleedjes en bloesjes blijven dan langer liggen dan nodig.

Félicien Rops:

Die kans heeft de Karel nooit gekregen. Hij leeft tussen muren van beschreven papier. Elk meisje moet een Nele of een Magtelt zijn, maar elk meisje wordt een droom, een schim die alleen op het papier van liefdesbrieven tot leven komt. (*rechtstreeks tot De Coster*) Aan je nieuwe Marie zal je nu wel hetzelfde schrijven als wat twintig jaar geleden in de brieven aan Elisa stond. En tussen de met zoenen en zuchten gevulde bladzijden zal je wel een zelfde romantische veldbloem steken. (*tot Dillens*) Maar tot een echte wandeling onder de gewone rokjes is het bij de Karel nooit gekomen. (*de moeder heft de wandelstok even op, wil iets zeggen, maar zwijgt uiteindelijk*)

Charles De Coster:

Altijd stond er wel een moeder in de weg.

Félicien Rops:

Of een broer of schoonbroer. Of een papaatje.

Charles De Coster:

(*opstandig*) Of een hele familie. Het verschil tussen hoog en laag. Tussen de dochter van een hoofdgriffier of een notaris en de zoon van een wasvrouw.

Félicien Rops:

Die een met taal worstelend schrijver werd.

Charles De Coster:

Ja. Met Marie de Chimay is het ook al bezig.

Adolf Dillens:

Heb ik ook meegemaakt. Een moeder die als een kloek rond de dochter staat. Haar afschermt.

Charles De Coster:

Die zegt dat ik te veel naar bier ruik en die mijn afkeer voor wierook verdacht vindt. En die het schrijven maar niets vindt.

Adolf Dillens:

Omdat het zo goed als niets opbrengt.

De moeder:

(schamper, maar kalm) Omdat men er geen soep van kookt. En geen brood van koopt.

Charles De Coster:

(gekwetst) Moeder!

Syphyla Belgica:

Ja, schatje. *(De Coster tegen zich aantrekkend)* Ik begrijp je hunker naar de warmte van de moederborst.

Charles De Coster:

Ik heb mijn vader gemist. Mijn bron. Mijn Vlaamse oorsprong.

De moeder:

(met wat minachting) Je Vlaamse oorsprong!

Félicien Rops:

Met die vader was je misschien wel een echte Karel geworden. De evenknie van Hendrik Conscience. Maar je hebt altijd het gevoel gehad tussen twee stoelen te zitten. Je wilt in een Brussels België geloven, maar af en toe duikt de vrees op dat België een fictie wordt. Dat het, tegen de verwachtingen in, niet zal uitgroeien tot de voortuin van Frankrijk. En aan een heel verre horizon zie je een Vlaanderen dat misschien wel naar de Nederlandse moederschoot zou kunnen hunkeren.

Adolf Dillens:

In Brussel zit men altijd tussen twee stoelen.

Félicien Rops:

Hij lijdt aan de onrust van Vlaams bloed in Waalse aders.

De moeder stoot met de wandelstok op de vloer.

Charles De Coster:

(kreunend) Moeder.

De moeder schudt het hoofd, kromt zich en legt het hoofd op de - rond de wandelstok geklemde - handen; ze blijft zo een hele tijd onbeweeglijk staan.

Félicien Rops:

Ik ken die onrust. *(zich op de borst kloppend)* Hier. Hier. Zelfs in mij beukt af en toe een verre herinnering aan Vlaams bloed. Een héél verre herinnering.

Syphyla Belgica:

(*De Coster weer steviger tegen zich aantrekkend*) Ik hou van Vlaams bloed.
(*zijn kruis betastend*) En ik hou van stevige Vlaamse wortels in mijn tuin.

Charles De Coster:

Het echte Vlaamse bloed zit bij onze Dolf.

Adolf Dillens:

Ze houdt meer van mooie mannetjes. Mijn baard is te grijs en mijn bierbuik staat in de weg.

Syphyla Belgica:

Niet waar. Kom hier met die buik. (*ze duwt De Coster weg, staat recht, valt bij Dillens op de knieën, legt haar hoofd op zijn buik en slaat de handen rond zijn billen*) Wind en zee zit er in die buik...

Adolf Dillens:

Wind, wind. Vooral wind.

Syphyla Belgica:

En geschreeuw van meeuwen. En bossen met hoge eiken en hazelnoten. En de everzwijnen van la belle, bellegique. (*na een poos*) En ook de smachtende roep van de korhaan kan ik horen.

Félicien Rops:

Geen gebrul van Vlaamse leeuwen?

Syphyla Belgica:

Nee. Geen gebrul van Vlaamse leeuwen.

Félicien Rops:

En toch zijn ze er. Maar je wil ze niet horen. (*haar van dichtbij bekijkend*) Hè-hè. Ik wil je snoet wel eens tekenen. (*tot De Coster*) Is hier ergens papier? (*hij gaat in de ladekast zoeken, haalt er papier en potloden uit, zet zich neer en begint te schetsen*)

Syphyla Belgica:

(*halsreikend naar Rops kijkend*) Is hij echt een groot artiest?

Adolf Dillens:

Hou je kop maar even stil.

Syphyla Belgica:

Na. Na. Na. Als hij maar niet denkt dat ik voor een paar potloodstreepjes te koop ben. (*zich van Dillens losmakend*) Moet ik de kleren uittrekken?

Félicien Rops:

O nee. Vooral geen kleren uittrekken.

Syphyla Belgica:
Waarom niet?

Félicien Rops:
Voorlopig heb ik alleen je snoet nodig.

Adolf Dillens:
(*terloops naar de schetsen van Rops kijkend*) Laat hem maar doen. Hij is je vertrouwen waard.

Syphyla Belgica:
Baa. (*ze steekt haar tong uit*)

Adolf Dillens:
Mooi tongetje. Ziet er vandaag weer warm en vochtig uit. Heeft Charles er al van geproefd? (*De Coster reageert niet - hij zit op het bed en staart wat wezenloos voor zich uit*)

Syphyla Belgica:
Met mijn tong kan ik zelfs de duivel verleiden.

Félicien Rops:
(*even ophoudend met schetsen en scherp toekijkend*) Steek dat kiekenfretterstongetje nog eens uit.

Syphyla Belgica:
Ik zou graag nee zeggen, maar ik kan het niet. (*steekt de tong ver en uitdagend uit*) Is die tong belangrijk? (*tot Dillens*) Ik ben er zeker van dat ik die duivelse tekenaar ook zonder tong kan verleiden. Bij jou is er misschien een blote kont nodig, maar die Ropsie-popsie-tekenaar kan ik zo rond mijn vinger winden.

Adolf Dillens:
Dat betwijfel ik.

Syphyla Belgica:
Ik ken dat soort. Een heel grote bek, maar in mijn schoot wordt hij een heel klein jongetje. (*Rops trekt geamuseerd de wenkbrauwen op*) Af en toe een wat lastig neefje, maar toch een gewillige bloedbroeder. Twee handen op één buik. We horen gewoon bij elkaar. (*naar De Coster kijkend*) En met dit Chareltje kan ik ook wel overweg. Hij is een heel braaf neefje.

Félicien Rops:
(*zonder op te kijken*) Hoe is haar naam ook weer?

Adolf Dillens:
(*na een lichte aarzeling*) We hebben niet eens haar naam gevraagd.

Félicien Rops:
Geen belang. Ik weet wie ze is.

De moeder:

(zich langzaam oprichtend) Ze is gewoon een hoer.

Syphyla Belgica vleit zich tegen Charles De Coster aan en betast zijn lichaam.

De moeder:

Ze is de hoer die hem besmet heeft, die telkens opnieuw met zijn laatste geld is gaan lopen. Die hem naar de hel gesleurd heeft en mij in mijn moederschap vernederd.

Charles De Coster:

(rechtspringend) Neen. Neen. *(het hoofd van de nog steeds op de knieën zittende Syphyla vastnemend)* Ze is mijn Magtelt, mijn Nele, mijn Marie de Chimay, mijn bliksemschicht en mijn zonneshijn, mijn kleine lieve stoute heks, mijn geurige en pas geplukte veldbloem. *(hij laat zich op de knieën vallen en zoent de nek van Syphyla)*

De moeder:

(naar voor komend, weer met de stok dreigend) Sta recht en kam je haar. En ga je handen wassen. Ze stinken naar haar slettig lijf.

Charles De Coster:

(aarzelend) Ze is mijn Magtelt.

De moeder:

Word eindelijk eens wakker. En nuchter. En verstandig. Een fatsoenlijke heer met hoed en stropdas. Met een vrouw en een gezin. En met een vast inkomen. Schud die hoer van je af.

Charles De Coster:

(zich aan Syphyla vastklampend) Ze is mijn Magtelt. Mijn muze. Ze is een brug tussen mij en mijn hunker naar een nieuwe horizon. En ik geloof in haar zuiverheid.

De moeder:

Dwaas.

Syphyla Belgica:

Ik bèn zuiver. *(vrolijk)* Ik bèn Magtelt. Ik ben la vierge du Brabant et de la Flandre. En van la belle, bellegique. *(ze staat recht, zwaait met de armen)* Gaan we Halewijn nog eens zingen?

Félicien Rops:

Gij zijt geen Magtelt.

Syphyla Belgica:

(uitdagend) En wie ben ik dan?

Félicien Rops:

Mam'zelle Broekzeele. Ook bekend als Syphyla Belgica.

Syphyla Belgica:

(woedend) Wat?

Adolf Dillens:

(met een lachje, en terzelfder tijd met een handgebaar *Syphyla Belgica* bedarend) Goede Ropsimop. (na een poos) Maar ik begrijp de Charles.

De moeder:

Wie heeft hèm ooit begrepen? (ze gaat naar de uitgang, duwt de deur met de wandelstok open en verdwijnt in zichzelf mopperend)

Adolf Dillens:

Wie al dertig jaar op zoek is naar zuiverheid en die zuiverheid gestalte gaf in de Nele van Uilenspiegel, die moet vergelijkingen kunnen maken. Zuiverheid is alleen te waarderen als men ondervonden heeft wat onzuiverheid is.

Félicien Rops:

Door zich af en toe eens in de modder te wentelen. En in de sief van een Syphyla.

Adolf Dillens:

Ook hier is het soms tussen twee stoelen zitten.

Félicien Rops:

Of van de ene stoel op de andere wippen. Zoals die keer in Gent. De hele nacht in de kabberdoezen...

Adolf Dillens:

Ja. Ja. Lachen en dansen. Een hele nacht lang.

Charles De Coster:

En dorst hebben.

Adolf Dillens:

En een, twee, drie trappistenbiertjes drinken.

Syphyla Belgica:

Hmm. Trappist.

Charles De Coster:

En dan nog méér dorst hebben. Méér dorst. En een hele nacht lang smelten van verlangen. Naar wat?

Adolf Dillens:

Naar het zure zweet van lichte meiden.

Syphyla Belgica:
Naar mij.

Charles De Coster:
Nee. Ja.

Félicien Rops:
En dan de laatste kabberdoes verlaten en Sint-Baafs binnengaan. Net voor het begin van de vroegmis. Zoiets vergeet men niet. Die koele ruimte van donker en licht.

Charles De Coster:
(zoekend in zijn herinneringen) Ja. Koel en donker. En licht. Een zeer langzaam ontsnappen uit het bezwete lijf. Uit de dampen van donker bier. En één worden met de geur van kaarsen.

Syphyla Belgica:
(Dillens' kruis betastend) Ik hou van kaarsen.

Charles De Coster:
(in vervoering) En langzaam naar het koor gaan. Naar het licht. Naar de vele kaarsjes bij het beeld van de Heilige Maagd. Van Elisa. En terwijl men naar voor gaat: met de vingers over het koele marmer en over de sculptuur van de biechtstoel wrijven. Strelen. (de rug van - de nu weer naast hem zittende - *Syphyla Belgica* strelend) Er tekens op schrijven. Bezwerende formules.

Félicien Rops:
(in de lucht schrijvend) Ik ben Charles De Coster. Hoor je mij daarboven? Zie je niet dat ik bezig ben een anker naar de eeuwigheid te werpen? Want ik wil niet vergeten worden.

Charles De Coster:
Niet doodgaan.

Adolf Dillens:
(ook in de lucht schrijvend) Eeuwig wil ik zijn, als Uilenspiegel.

Charles De Coster:
En dan zichzelf boven op Sint Baafs zien staan. Van de bezweringen een steen maken en hem naar boven werpen. Naar de zon. Naar de sterren en naar die onvatbare oneindigheid.

Syphyla Belgica:
Naar God.

Charles De Coster:
Naar God? (hij kijkt in vervoering naar *Syphyla Belgica*, die hem met een lelijke grimas ontuchttert)

Félicien Rops:

We lijden allemaal aan dezelfde ziekte. We dagen de eeuwigheid uit en we vloeken omdat remmen de vlucht naar boven verhinderen.

Adolf Dillens:

(*geeuwend*) Zijn we niet een beetje te veel aan het dromen?

Syphyla Belgica:

(*overeind krabbelend*) Ja. En ik heb er genoeg van. (*op de buik van Dillens kloppend*) Jij niet? Zien we elkaar morgen nog eens terug? En kan er ook nu nog een beetje pingping in het handje gelegd worden?

Félicien Rops:

Hehehe. Typisch voor mam'zelle Syphyla Belgica. Wil met andermans geld een paradijsvogel worden, maar blijft een kwade en onbetrouwbare papegaai.

Syphyla Belgica:

(*grijnst haar tanden bloot en gromt*) Krijg ik een tekening?

Félicien Rops:

Nee.

Syphyla Belgica:

En toch zal ik er een krijgen. Want we zien elkaar terug.

Adolf Dillens:

Hij vertrekt naar Frankrijk.

Charles De Coster:

(*met een jaloerse klank in de stem*) Daar wonen zijn liefjes.

Adolf Dillens:

(*met een speelse vinger op de neus van Syphyla tikkend*) En dat zijn bloedjonge zusjes.

Félicien Rops:

Hèhè.

Syphyla Belgica:

Ja. Zo is hij. Maar ik ben niet jaloers. Laat hem maar elke morgen wakker worden tussen vier borsten en twee navels. Zo worden wilde duivels getemd. En worden ze héél tamme lammetjes.

Adolf Dillens:

Wat zegt je Charlotte daarvan?

Félicien Rops:

Ah, Charlotte. De afscheidsbrief is al geschreven. Ze is de moeder van mijn zoon. En van mijn dode dochter. Maar voor de rest is ze een kleed zonder inhoud.

Syphyla Belgica:

Jaaajajajaja. Zo gaat dat. We zijn jonge inhoud zonder kleed en we worden een oud kleed zonder inhoud. Er is een goede trappist nodig om het af en toe te vergeten.

Adolf Dillens:

(haar iets in de hand duwend) Pingping.

Syphyla Belgica:

(met de vingers in Dillens' baard spelend) Tot morgen?

Adolf Dillens:

Misschien.

Syphyla Belgica:

(het hoofd van De Coster strelend) Tot morgen, schat?

Charles De Coster:

(zich op het bed zettend) Ook misschien.

Syphyla Belgica:

(terwijl De Coster haar hand grijpt en hem zoent) Tot morgen.

Syphyla Belgica stoot Charles De Coster van zich af en wuift naar Rops.

Syphyla Belgica:

We zien elkaar terug, Ropsipopsi.

Félicien Rops maakt een afwijzend gebaar. Syphyla Belgica steekt een van ongenoegen kromme tong uit en gaat af. Rops wil de deur dichtdoen, maar krijgt ze niet helemaal toe. De Coster zit weer in gedachten verzonken op het bed. Dillens kijkt met een vragende blik naar Rops.

Félicien Rops:

Er hangt hier een ongewone sfeer. *(Dillens aanstotend)* Waar is de guitigheid van Lamme Goedzak gebleven? De lach van de dikke pens? *(na hem even van dichtbij in de ogen te hebben bekeken)* Angst voor het huwelijk? Voor het witte brood?

Adolf Dillens:

Het zal een wennen zijn. Het openen van een nieuwe deur.

Félicien Rops:

Doe het niet. Of is het meer dan een gevecht met de twijfel? Dan het smeren van een lastige en moeilijk te sluiten deur?

Adolf Dillens:

Achter sommige deuren vermoed ik een wat ongedurig wachtende dood.

Charles De Coster:

Jouw sterke lijf weerstaat de dood.

Adolf Dillens:

Ik ben de oudste. De kans is groot dat ik ook het eerst zal gaan.

Charles De Coster:

Jouw bloed stroomt krachtiger dan het mijne. Ik heb soms het gevoel dat mijn bloed heel even tot stilstand komt. Dat ik van binnen uitdroog en een woestijn van dorst wordt. Dat koorts afwisselend als vuur en ijs over mijn rug kruipt.

Félicien Rops:

In overdrijven ben je een meester. *(tot Dillens)* Heeft hij ooit toegelaten dat ook maar één dokter de hand op zijn lijf legde?

Adolf Dillens:

(het hoofd schuddend) Nee. Of toch veel en veel te weinig.

Charles De Coster:

Ik wil niet ziek zijn. Ik ben ook nooit echt ziek geweest.

Félicien Rops:

Niet in je jonge jaren.

Charles De Coster:

Ik wil ook niet oud zijn.

Félicien Rops:

Je bent altijd een vat vol tegenstrijdigheden geweest. *(de op tafel liggende sabel omhoogstekend)* Wat doet die sabel in de woning van iemand die ooit pacifistische boodschappen schreef? En hoe combineer je de wat anarchistisch gekleurde droom van de aan niets gebonden vrijgezel met de hunker om arm aan arm te lopen met een vrouw die zich *(met een ironische klank)* Madame Charles De Coster wil laten noemen?

Charles De Coster steekt even afwerend de handen in de lucht, zoekt een antwoord, maar vindt er geen.

Adolf Dillens:

(de sabel aan de wand hangend) Ah, ah, Ropsi. Ik wandel ook wel eens op zijpaadjes. En jij ook.

Félicien Rops:

Ja. Maar hij lijdt er onder en ik niet. In elke lichtekooi gaat hij op zoek naar zijn eerste en zijn zevende en zijn zestiende lief. En naar een Heilige Maagd.

Charles De Coster:
Een Magtelt.

Adolf Dillens:
Hij schrijft er over. Inkt op papier. Verschilt niet zoveel van wat jij doet. Jij legt de herinneringen vast in een stuk metaal en verzuipt de passies in het zuur van een etsbad. En drukt ze dan af. Ook inkt op papier.

Félicien Rops:
En dan wil ik ze vergeten. Vers l'avenir kijken is beter dan omzien.

Adolf Dillens:
Charles heeft een veel gevoeliger ziel.

Félicien Rops:
Hij mist ironie. En een grote dosis sarcasme.

Adolf Dillens:
Daarmee had hij geen Uilenspiegel kunnen schrijven.

Félicien Rops:
Daarmee had hij niet alleen zijn eigen twijfels, maar ook zijn Elisa overwonnen. Maar misschien heeft het geen belang. Ze zou hem toch niet gelukkig gemaakt hebben.

Charles De Coster:
Zwijg. *(hij verbergt het hoofd in de handen)*

Félicien Rops:
Ooit zie je haar wel terug.

Charles De Coster:
(verwonderd opkijkend) Elisa is dood.

Félicien Rops:
Precies. Ooit kruip je uit het eigen dode lichaam naar haar toe. *(Dillens kijkt hem verrast aan)* Haar blauwe schim staat met open armen in een Brabants landschap. Uit haar borsten groeien witte lelies. *(na een poos)* Klaar om geplukt te worden.

Charles De Coster:
Ik wil niet sterven.

De moeder stoot de deur met de wandelstok open, blijft even bij de ingang staan, komt dan met slepende voeten de kamer in en zet zich naast de van angst naar adem happende De Coster neer op het bed.

De moeder:
Kom, Charles.

Charles De Coster:
(*in paniek*) Ik wil niet sterven.

Félicien Rops en Adolf Dillens buigen zich bezorgd over De Coster. Ze kijken elkaar vragend aan.

De moeder:
Leg alleen maar je hoofd op mijn schoot.

Charles De Coster aarzelt, alsof hij vreest dat zijn moeder hem zal slaan. Dan legt hij zijn hoofd op haar schoot.

De moeder:
(*het hoofd van haar zoon strelend*) Ja. Net als vroeger, als kleine jongen, als grote jongen.

Charles De Coster:
Ik wil niet sterven. Ik heb nog zoveel te doen. Er is nog zoveel wit papier dat wacht op de inkt van mijn dromen.

De moeder:
(*hem in de ogen kijkend - zeer langzaam sprekend*) Je tijd is nog niet gekomen.
(*na een poos*) Een van de twee die hier bij je staan, zal je voorgaan.

Charles De Coster:
(*ontroerd*) Moeder.

De moeder:
Ja, mijn jongen. (*met een verontschuldigende klank in de stem*) Van tijd tot tijd kom ik eens kijken. Heb ik altijd gedaan.

Charles De Coster:
Toch hou ik van je.

De moeder:
Ik weet het. Van tijd tot tijd kom ik je ook troosten.

Charles De Coster:
Als vroeger.

De moeder:
Ja. (*haar hand op zijn ogen leggend*) Slaap nu maar wat.

De moeder en De Coster worden levenloos lijkende beelden.

Rops zet zijn hoed op en begint zijn jas aan te trekken. Ook hij wordt een levenloos beeld.

Dillens blaast de petroleumlamp uit. Ook zijn bewegingen verstenen.

Het wordt donker en heel stil.